

Barokne orgulje benediktinskog samostana u Weingartenu

U nedjelju 18. svibnja zagrebački orguljaš *Andelko Klobučar* održao je na stariim baroknim orguljama u Weingartenu veoma uspješni koncert na kojem je izveo djela Clerambault-a, Buxtehuda, Bacha, Pintarića i praizvedbu svoga djela »Rapski diptih«. Koncert je priređen prigodom otvorenja izložbe u tom gradu zagrebačkog umjetnika *Gašpara Bolkovića*.

Ove orgulje remek djelo su orguljarskog stvaralaštva. Do njihove gradnje došlo je nakon dovršenja barokne benediktinske bazilike god. 1724. Uprava rada kolebala se u izboru graditelja između tadašnjih renomiranih majstora A. Silbermana (Strassburg) Fr. Schmahla (Ulm) i J. Gablera (Ochsenhausen). Konačno je odabran Josip Gabler. On je predvidio dispoziciju od 70 registara. Radom je počeo 1737. a završio 1750. nakon 13 godina rada. Orgulje imaju 4 manuala i mehaničkog su sistema.

Dispozicija im je slijedeća:

I Manual

Praestant 16'
Principal 8'
Rohrflaut 8'
Oktav 1—2 f. 4'
Superoktav 2 f. 2'
Hohlflaut 2'
Mixtur 9—10 s. 2'
Cimbalum 12 f. 1'
Sesquialter 8—9 f. 1 1/2'
Piffaro 5—7 f. 8'
Trombetten 8'

II Manual

Borduen 2—3 f. 16'
Principal Tutti 8'
Violoncell 1—3 f. 8'
Coppel 8'
Hohlflaut 8'
Unda maris 8'
Solicinale 8'
Mixtur 9—12 f. 4'
Oktav douce 4'
Viola 2 f. 4'
Cimbalum 2 f. (+3 f.) 2'
Nasat 2'

Pedal

Contrabass 2 f. 32'
Subbass 32'
Octavbass 16''
Violinbass 16'
Mixturbass 5—6 f. 8'
Posaunenbass 16'
Bombardbass 32'
La force (C) 49 f.
Carillon ped. 2'

III Manual

Borduen 16'
Principal 8'
Flauten 8'
Quintatön 8'
Violon douce 8'
Oktav 4'
Hohlflaut 2 f. 4'
Piffaro douce 2 f. 4'
Superoktav 2'
Mixtur 5—6 f. 2'
Cornet 5—6 f. 1'
Hautbois 8'

IV Manual

Principal doux 8'
Flaut douce 8'
Quintatön 8'
Violoncell 8'
Rohrflaut 4'
Querflaut 4'
Flaut travers 2 f. 4'
Flageolet 2'
Piffaro 5—6 f. 4'
Cornet 8—11 f. 2'
Vox humana 8'
Hautbois 4'

Quintatönbass 16'
Superoktavbass 8'
Flaut douce 8'
Violoncellbass 8'
Hohlflautbass 4'
Cornetbass 10—11 f. 4'
Sesquialter 6—7 f. 3'
Trombetbass 8'
Fagotbass 8'

Nebenregister: Cuculus, Rossignol, Cymbala, Tympanum, Carillon Man. (IV).

Copplungen: I. zu II. Man., II. zu III. Man., zu IV. Man., P. zu I. Man., P. zu II. Man., Cronpositivcopplung.

Registri se odlikuju izvanrednom mekoćom i veoma čistom intonacijom. Snažni pleno odlikuje se posebnim sjajem i blještavilom, koje dolazi od posebne intonacije principala i mnoštva mješanica. Od mješanica se posebno ističe dvanaeststruki cimbalum. Prekrasni prospekt, smješten između 6 prozora (Vidi sliku na poleđini lista), izradili su redovnici iz istog samostana. Svirale su smještene u dva glavna »toranja« prospekta i niz manjih spojenih mostovima koji sa njima tvore jednu umjetničku cjelinu. Prospekt je izrezbaren i ukrašen figurama anđela i drugih likova. U rukama anđela zastupani su instrumenti onog vremena (violina, lutnja, trublja itd.). Posebno je lijepo izrađen četveromanualni sviraonik. Obložen je slonovom kosti i ukrašen intarzijama. Orgulje su više puta bile restaurirane. Restauracija je uglavnom bila usmjerena na poboljšanje funkcioniranja ovog glomaznog mehaničkog sistema. Zadnja najznačajnija restauracija izvršena je 1953. kada je tvrtka F. Steinmaeyer, osim poboljšanja u dovodu zraka, provela i cjelovitu stilsku pregradnju nekih registara i proširila pedal do f'. Uz te neznatne promjene ove orgulje predstavljaju jedan od najljepših izvornih baroknih spomenika orguljarstva i rezbarstva.

Značajno muzikološko otkriće u Zadru

Nedavno su u Zadru, prigodom restauracije korških sjedala katedrale otkrivena 32 dvolista pergamenne. Ta je pergamena, čini se, istrgnuta iz starih neumatskih kodeksa i služila kao podloga rezbarijama. S vanjske strane premazana je bojom, pa je stoga s jedne strane nečitljiva. Po mišljenju zadarskoga muzikologa Marijana Grgića, pet neumatskih dvolista istrgnuto je iz nekog beneventanskog neumatskog kodeksa koji potječe iz kraja 11. stoljeća. Ti su fragmenti čitljivi samo s jedne strane. Među fragmentima nalazi se i jedan dvolist s francuskim i provansalskim šansonama koje bi mogle biti iz kraja 14. stoljeća. Taj se trenutno nalazi na izložbi »Petar Zoranić i njegovo doba«. Marijan Grgić već proučava neumatske fragmente, i rezultati proučavanja biti će objavljeni. Pri proučavanju zadaju nemalu teškoću obojene stranice pergamene, koje će biti potrebno snimiti ultraljubičastim zrakama da bi se mogle pročitati. Svakako, to je otkriće veoma značajno za povijest naše glazbene kulture jer ukazuje na činjenicu da istraživanje najstarijega hrvatskog glazbenog razdoblja nije završeno, nego da se otkrivaju novi izvori koji će omogućiti bolju rekonstrukciju glazbenog života u našim gradovima od vremena »Ars antiquae« do Renesance. Tako se već poznatim zadarskim neumatskim kodeksima iz 11. stoljeća priključuju i novi, kojih podatke o nastanku i podrijetlu s radoznošću isčekuje ne samo hrvatska nego i svjetska glazbena javnost.

M. D.